

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

امام باقر عليه السلام

نقطه عطف تحول در
شیعه

طیبه مروت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امام باقر علیه السلام نقطه عطف تحول در شیعه

نویسنده:

طیبه مروت

ناشر چاپی:

طیبه مروت

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵ فهرست
۶ امام باقر علیه السلام نقطه عطف تحول در شیعه
۶ مشخصات کتاب
۶ امام باقر علیه السلام نقطه عطف تحول در شیعه
۸ درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

امام باقر علیه السلام نقطه عطف تحول در شیعه

مشخصات کتاب

مؤلف: طیبه مروت

امام باقر علیه السلام نقطه عطف تحول در شیعه

اعتلای شریعت مقدس اسلام و مکتب تشیع و ادامه نهضت اصلاحی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)، مهمترین دغدغه و محور مبارزات فکری و فرهنگی و جهاد و انقلاب ائمه معصومین (علیهم السلام) بوده است. انحرافهای به وجود آمده در جریانهای فکری موجود، ظهور و بروز جریانهای کلامی منحرف با تکیه بر علوم وارداتی از جهان بیگانه، بخصوص مسیحیت و تلاش حکام و خلفای جامعه اسلامی در دامن زدن به این اتفاقات، نتایج ناخوشایندی برای جهان اسلام - اعم از طبقه نخبه و توده مردم - به همراه داشت. بر این اساس و بنا به حکم الهی در اثبات و تثبیت وظیفه امامان (علیهم السلام) در قبال جامعه و لزوم هدایت فکری آنان، هر یک از آن بزرگواران بنا به مصلحتهای موجود و شرایط زمانی، دست به اقدامهای سازنده ای در جامعه می زدند. نگاهی گذرا به زندگی امامان شیعه (علیهم السلام) و بررسی حیات آنان، مبین این مطلب خواهد بود که هر یک از ایشان، بنا به دلایل کاملاً منطقی و در راستای مصلحت دین خدا و مسلمانان قدم برداشته اند و لذا تفاوتی موجود در شیوه مبارزاتی آنان، در اصل قضیه که همان هدایت افکار عمومی و به دست گرفتن و رهنمون شدن طبقه نخبه جامعه است، تاثیری نخواهد گذاشت. چنانچه سکوت ۲۵ ساله امیرالمومنین (علیه السلام) به همان دلیلی صورت گرفت که قبول خلافت از ناحیه ایشان محقق شد. این مفهوم، در صلح مصلحتی امام حسن (علیه السلام) نیز مصداق عینی یافت و جهاد و مبارزه امام حسین (علیه السلام) برای احیای دوباره شریعت مقدس اسلام، با همان هدفی شکل گرفت که کلاسهای درس امام سجاد (علیه السلام) برگزار گردید و دعاهای ایشان که بعد معرفتی آن تنها بخشی از ویژگیهای آن ادعیه است، از ایشان صادر شد. بی شک، هر یک از اقدامهای مذکور از ناحیه ائمه معصومین (علیهم السلام)، با همان هدف اصلاح گرانه و در مسیر حرکت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)، انجام گرفت. امام باقر (علیه السلام)، پس از یک دوره اختناق شدید که پیشوای چهارم (علیه السلام) آن را تجربه کرده بودند، در شرایطی به امامت رسیدند که زمزمه های اختلاف در دربار امویان به گوش می رسید و سیل نارضایتی مردم از حکومت آنان، زمینه انحطاط و سقوط خلافت آنان را مهیا می ساخت. در چنین شرایطی و نیز به دلیل گسترش مرزهای جغرافیایی جهان اسلام و همسایگی با کشورهای که پیرو سایر ادیان بودند، زمینه ورود افکار التقاطی از ماورای مرزهای اسلامی فراهم شده بود. موج گسترده این تفکرات که گهگاه با جاذبه هایی چون جدید بودن و ایجاد تحریک فکری در جامعه همراه بود، باعث شد تا شبهه ها و شبهه افکنی ها به فضای فرهنگی و فکری جامعه وارد شود. خلفای وقت نیز که این انحراف فکری را در راستای دستیابی به اهداف خود و دور ماندن مردم از اصل دین می دیدند، از ورود این تفکرات استقبال می کردند. حمایت دولت از انحراف فکری جامعه، اولین افقهای شکل گیری فرق کلامی منبث از فلسفه یونان را در بین مسلمانان گشود. با توجه به دو مقدمه یاد شده، شرایط عصر امام باقر (علیه السلام) تا حدودی روشن می شود و با توجه به همان اصل مذکور در خصوص وظیفه امام مسلمین، باقر العلوم (علیه السلام) وظیفه خطیر خویش را در قبال پدیده های علمی و فرهنگی جامعه ترسیم نمودند. نکته قابل توجه اینکه، بررسی، تحلیل و پاسخگویی به شبهه های فرق کلامی منحط، هیچ گاه به معنای مقابله با ورود افکار و آرای جدید به فضای فکری جامعه نیست و اقدامهای ائمه معصومین (علیهم السلام) - بخصوص صادقین (علیهم السلام) - اقدام حذفی در قبال این شبهات نبوده است، بلکه بررسی مناظرات آن بزرگواران، اثباتی عمل کردن ایشان را در برابر این شبهه ها و شبهه افکنان اثبات می نماید. مساله دیگری که در دوران امامت

باقرالعلوم (علیه السلام) قابل توجه است، رقابت فرق کلامی منحط با مکتب اهل بیت (علیهم السلام) است. این رقابت، در بیرون مرزهای معرفتی اسلام، شکل گرفته بود و مقابله با آن در جهت پاسخگویی به شبهه های وارده، به یک انسجام فکری درونی و رهبری مقتدرانه فرهنگی نیاز داشت که وجود پنجمین امام شیعه که نوید حضورش در این برهه زمانی توسط پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) داده شده بود، توانست خلا فکری - فرهنگی جامعه را در این عرصه پر کند. از طرف دیگر، جریانهای انحرافی که در حوزه تشیع رخ می داد، آسیب و مانع جدی در درون مکتب اهل بیت (علیهم السلام) محسوب می شد. گرچه برخی از این جریانها با تدابیر امامان معصوم (علیهم السلام) در همان ابتدای شکل گیری، از ادامه راه باز ماندند؛ اما حرکتهای منفعلانه آنان در مقابله با تشیع راستین و ناب، در همان مقاطع کوتاه زمانی باعث ایجاد خللها و ضربه هایی به بدنه فکری جامعه شیعی شد که حضور به موقع امام باقر (علیه السلام) و امام صادق (علیه السلام) مانع گسترش و استحکام پایه های فکری و اجتماعی آن فرق شد. علاوه بر جریانهای فکری و معرفتی مذکور که حذف یا اصلاح آن، نیروی فراوانی را می طلبد؛ وجود جریان قدرتمند سیاسی که به انحرافهای فکری مذکور دامن می زد، در برابر ایشان قرار گرفت. بنی امیه گرچه در دوران امام باقر (علیه السلام) از قدرت سیاسی چندانی برخوردار نبود، اما از یک طرف با دامن زدن به انحرافهای عقیدتی و از طرف دیگر با سختگیری های سیاسی علیه ایشان، عرصه را بر انجام فعالیتهای امام (علیه السلام) تنگ کرده بود. با توجه به آنچه بیان شد، عرصه فعالیت علمی و مبارزات سیاسی - فرهنگی امام باقر (علیه السلام) بر ما روشن می گردد. شرایط زمانی امامت باقرالعلوم (علیه السلام) و اقدامهای بی نظیر ایشان، مبین این نکته است که ایشان نقطه عطفی در تحول تاریخ تشیع است. این امام همام، علاوه بر مبارزات فکری با انحرافهای موجود، منشا بسیاری از علوم و مبدع بسیاری از حرکتهای موثر علمی در جامعه شیعی پس از خود است. آنچه بر اهمیت تلاشهای پیشوای پنجم شیعیان می افزاید، استفاده بهینه از فطرت سیاسی به وجود آمده در آستانه انتقال قدرت و تبدیل جریان سیاسی کشور اسلامی است. ایشان با بهره گیری از فرصت به وجود آمده، توانستند فضای تشکیل اولین هسته های علمی شیعه را ترسیم و زمینه تاسیس اولین دانشگاه شیعی را فراهم آورند که در دوره امام صادق (علیه السلام) به اوج خود رسید و ثمرات بی شماری برای جهان اسلام بر جای گذاشت. شایان ذکر است، آنچه به عنوان فطرت سیاسی در دوره امامت امام باقر (علیه السلام) و امام صادق (علیه السلام) عنوان می شود، به معنای آسودگی مطلق ایشان از خفقان سیاسی عصر خویش نبوده است. امام باقر (علیه السلام) برای سپردن میراث غنی مکتب اهل بیت (علیهم السلام) به نسلهای پس از خود، با دو رویکرد به مبارزه پرداختند؛ اولین مبارزه ایشان، مقاومت در برابر موج خزننده افکار وارداتی و عقاید منحط داخلی و اثبات حقانیت تفکر ناب شیعی و تثبیت آن در جامعه بوده است و مرحله بعدی که به نوعی زنجیره همان مرحله اول مبارزات ایشان است، ایستادگی در برابر مروجان اصلی این تفکرات بود که این جریانهای سیاسی و فکری را هدایت می کردند، مقاومت در برابر دستگاه خلافت باید عالمانه و اندیشمندانه می بود که این خواسته به خوبی در آن زمان محقق شد. فراهم آوردن مقدمات تاسیس اولین دانشگاه بزرگ اسلامی، تشکیل اولین کرسیهای نظریه پردازی، تربیت شاگردانی که هر یک به نوبه خود از چهره های علمی جهان اسلام به شمار می روند، نقل بیشترین روایت و حدیث از ایشان توسط راویان حدیث و تشکیل جلسات مناظره کلامی با صاحبان فکر و اصحاب معرفت و تدریس علوم جدید به همراه علوم اسلامی، از جمله اقدامهایی است که در تبیین حرکتهای علمی - فرهنگی و سیاسی امام باقر (علیه السلام) می توان از آنها نام برد. وجود نورانی امام باقر (علیه السلام) و حرکت در دو مسیر سرنوشت ساز با یک هدف مشخص، و به تصویر کشیدن چهره واقعی اسلام در برابر تهاجمهای فرهنگی و سیاسی دشمنان، زمینه ساز شهادت ایشان شد، حال آن که جریان نوینی که ایشان در حوزه فکر و معرفت اسلامی به روی جهانیان گشود، چون چشمه ای جوشان تاکنون ادامه داشته و هر روز بر لزوم بهره گیری از سیره باقرالعلوم (علیه السلام) در مبارزه با تهاجمهای گسترده فرهنگی غرب علیه اسلام و شبهه افکنی های معاندان و مخالفان، افزوده می شود.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیت های گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۰۵۲۴۰۲۳۵)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه
 ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال
 دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان
 تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶
 وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:
www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳-۲۳۵۷۰۲۳ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور
 کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی
 جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل
 و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق
 روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱
 ۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید
 ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده
 است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار
 شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است،
 هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی
 اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رسانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از
 پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال،
 خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رها کردن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی
 همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش
 از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند
 آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

